Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Battitta Sagardoi Karrikiri Barkoxe, Zuberoa (1936)

Aurkibidea

Biografia

Barkoxeko (Zuberoa) "Karrikiri" etxean jaio zen 1936. urtean. Mendizalea eta animaliazalea, ondo ezagutzen ditu Barkoxe inguruko bazter eta mendiak, eta ondo ezagutzen ditu animalien ibilerak eta izenak. Grabazioan bere lagun Louis Garat (1936) barkoxtarra ere ageri da.

Zintak

BAR-001

- **Proiektua**: Euskal Herriko txori eta animaliak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Sarasua Aranberri, Asier
- **Data**: 2008-03-21
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Sarasua Aranberri, Asier
- **Emalea**: Sarasua Aranberri, Asier

Pasarteak

1. Barkoxen sortua, Karrikiri etxean

- **Erref**: BAR-001/002
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:02:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Barkoxen sortu zen, 1936ko martxoaren 20an. Karrikiri etxean jaio zen. Urte asko pasa ditu Barkoxetik kanpo, han eta hemen, lanean. Laborantzan denbora gutxi egin zuen.

2. Hontzak, mozoloa, okilak...

- **Erref**: BAR-001/004
- **Iraupena**: 0:02:55. **Hasi**: 00:03:00. **Bukatu**: 00:05:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Barkoxe inguruko txorien izenak azaltzen ditu Battittak (bere lagun Louisekin batera). Pikak, kahakak, hüntzak, hazitxoriak, ükhül beltza... Okil arrunta bada (ükhüla), baina okil beltza oso gutxi.

3. Basoilarra edo bedatseoilarra

- **Erref**: BAR-001/005
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:05:55. **Bukatu**: 00:06:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Basoilarra edo bedatseoilarra (argioilarra), maiatzean azaltzen da. Hegazti asko maiatzean azaltzen dira, udaberrian.

4. Hontzak: kahaka, hüntza eta hüntz xuria

- **Erref**: BAR-001/006
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:06:55. **Bukatu**: 00:08:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Hontzen artean badira 3-4 espezie. Kahaka (Athene noctua), hüntza (Asio otus), hüntz xuria (Tyto alba)...

5. Kukuaren joan-etorriak

- **Erref**: BAR-001/007
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:08:45. **Bukatu**: 00:09:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Kukua (küküa) martxoa-apirila aldean etortzen da eta ekainean joaten. Joan aurretik lau-bost elkartzen dira eta elkarrekin joaten.

6. Barkoxe inguruan ehizatzen diren txoriak: usoak, oilagorrak eta istingorrak

- **Erref**: BAR-001/008
- **Iraupena**: 0:03:25. **Hasi**: 00:09:45. **Bukatu**: 00:13:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:
Txorien izenak esaten jarraitzen dute, ehizakoak direnak, bereziki. Usoen artean, urzoa, urzo ttipia, urzapala... Barkoxe inguruan bada urhoilorik. Itsasoko hegaztirik ez, ordea. Ongi ezagutzen duten beste bat, azeia da (oilagorra). Oilagorrak badu luma tipi eta gogor bat, hegalen azpian, margotzeko erabiltzen dena. Azeiaren antzeko beste bat, bekaxina da. Larrazkenean azaltzen da eta ez da bortuetan ikusten, behe aldean baizik ez.

7. Kurloak, antzarak eta ahateak

- **Erref**: BAR-001/009
- **Iraupena**: 0:05:05. **Hasi**: 00:13:10. **Bukatu**: 00:18:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Azkenaldian, baita "egretak" ere ("heron ttipiak"), xuri-xuriak. Lehen ez zen horrelakorik eta horregatik ez dute euskarazko izenik. Behorren inguruan ikusten dira, batzuetan behien gainean pausatuta. Beste zenbait espezie ere azaldu dira azkenaldian, kormoranak (ubarroiak) eta heronak (koartzak). Beste hegazti batzuk, aldiz, bizi guztian ezagutu izan dituzte: kurloak, antzarak eta ahateak. Kurloak ugari pasatzen dira batzuetan, eta lainoa bada pausatu ere egiten dira. Gehienetan gauez pasatzen dira. Antzarak gutxiago pausatzen dira, baina tarteka bai. Ahateak eta zertzelak ere ikusten dira.

8. Hegazti harrapakariak: arranoa, buitrea, apobelatza, ülhantxa…

- **Erref**: BAR-001/011
- **Iraupena**: 0:07:45. **Hasi**: 00:19:00. **Bukatu**: 00:26:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Buitreak eta buitre xuriak ere badira. "Gipaeta" ere ezagutzen dute (ugatza). Arranoak ere badira. Ülhantxa ere bada (mirua). Bi dira: beltzak kumeak ateratzen ditu bertan; gorria pasekoa da. Apobelatza (zapelaitza) eta esparbera (gabiraia) ere badira, espezie bat baino gehiago. Eguraldi txarra egin behar duenean, antzeman egiten du. Beste espezie bat ere bada, arra argia eta emea iluna (eta handiagoa) (Circus cyaneus), baina ez dute izena oroitzen.

9. Galeperra desagertu egin da, gariarekin batera

- **Erref**: BAR-001/012
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:26:45. **Bukatu**: 00:29:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna » Hegaztiak

Laburpena:
Eperrak ere badira. Gorria asko; grisa gutxiago. Xuria ere bada, baina bortuan. Kaillak ere badira (galeperrak); zenbaitek "tartalo" deritze, baina ez Barkoxen. Lehen asko zen, baina orain ez da garirik ("ogirik") eta desagertu egin dira. 1965 arte etxe oro egiten zen, baina harrezkero ezer ere ez.

10. Enarak

- **Erref**: BAR-001/014
- **Iraupena**: 0:04:35. **Hasi**: 00:31:10. **Bukatu**: 00:35:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Enarak ("ainhiak"). Eliza inguruan beste "enara" batzuk ere badira, sekula ez direnak pausatzen (Apus apus). Enaren artean badira mendian bizi diren batzuk, Alpe ingurukoak. Barkoxen ez dira, baina Atharratzen bai. Enarak zaindu egiten ziren. Enara bat hiltzen bazen, behi guztiak hilko zirela uste zen. Euliak jaten dituzte. Lohia eta belarrak hartzen dituzte lurretik eta habiak egiten.

11. Beleen artean badira hainbat klase: belexega, erroia...

- **Erref**: BAR-001/016
- **Iraupena**: 0:02:05. **Hasi**: 00:37:40. **Bukatu**: 00:39:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Beleen taldea. Hainbat espezie dira: eskinasoak, pikak, belexegak, beleak, bortuko beleak, erroiak&#65533;

12. Txori tipiek ez dute izenik, ez baitira jaten

- **Erref**: BAR-001/018
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:42:00. **Bukatu**: 00:43:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:
Mendietan bada "borthuko xori" bat (O. oenanthe). Franko da eta oso ezaguna, baina ez du izenik, "ez baitzen aski handi jateko". Txori tipiek ez dute euskarazko izenik, ez badira jaten. "Papogorriak" bai, horrek izena du, eta ez da jaten.

13. Zozoak eta birigarroak

- **Erref**: BAR-001/020
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:43:55. **Bukatu**: 00:45:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:
Zozoen artean 3 klase dira: xoxoa, bilagarroa eta trida (karraztarroa). Laugarren bat ere bada, koilar zuria duen zozo bat.

14. Buztanluzeak, burubeltzak...

- **Erref**: BAR-001/022
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:45:15. **Bukatu**: 00:48:15

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Buztanluxa (Aegithalos caudatus) eta "harphexoriak" (ez du izena ongi gogoratzen), burubeltzak (Parus sp.). Ükhül ttipia (Sitta europaea), zuhaitzetako zuloetan bizi da (edozein zuhaitzetan).

15. Metatxoria (txolarrea) sareekin harrapatzen zuten

- **Erref**: BAR-001/023
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:48:15. **Bukatu**: 00:50:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Natura » Fauna

Laburpena:
Metatxoria (Passer domesticus). Horrela deitzen zaio, gauez meta barruan gordetzen baitira neguan. Sare handi batekin harrapatzen zituzten. Metaren inguruan sare jarri, haga batekin jo, eta sarean geratzen ziren. Osorik jaten ziren, erreta, hezur eta guzti.

16. Kardinaleek (karnaba) arteetan egiten dute lo

- **Erref**: BAR-001/025
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:52:30. **Bukatu**: 00:55:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Fauna

Laburpena:
Kardinalea (Carduelis carduelis). Battittak bazuen arte bat etxe alboan eta neguan bertan igarotzen zuten gaua, arteak neguan ez baitute ostorik galtzen.

17. Putreak beheraino jaisten dira jatera

- **Erref**: BAR-001/027
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 01:01:00. **Bukatu**: 01:02:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Natura » Fauna » Hegaztiak

Laburpena:
Arranoak eta erroiak Barkoxera bertara jaisten dira. Orain gutxi daukate jateko eta animalia biziei ere erasotzen diete, batez ere udaberrian, mendietan ez dagoenean janaririk, eta kumeak jaiotzen direnean.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-16

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com